

Hovedreparation af Rundetaarn 1822 - murerens regninger

Rigsarkivet, Københavns Universitet, Den centrale økonomiske forvaltning,

Regnskaber – udgiftsbilag (18.22.21+22)

Transskriberet af Jesper Vang Hansen, 2007

En omfattende hovedreparation af det øverste af Rundetaarn og observatoriet blev gennemført i 1822 og 1823. Arbejdet blev ledet af professor og stadsbygmester Malling. Muremesteren var Johan Hendrich Lytthans.

Muremester Johan Hendrich Lytthans 4 regninger:

No. 183 22/12 23

Regning

Over det mine Arbejder som er forfærdiget ved det Runde Astronomiske Taarn efter Hr. Professor og Stadsbygmester Mallings Anvisninger nemlig:

1822

Udvendig rundt om hele Taarnet forfærdiget Stillads til Afbenyttelse for alle Professionisterne, med Tillæg af Tømmer, Bomme, Bræder, Stiger, de fornødne Tallier med Tillæg af Søm og Transport til og fra 210 Rbd.

For at reparere Muren ved Taarnets yderste Gesims, undermuret den store Hængeplatte, udsprækket Friiset og anstrøget med Kalkfarve.

Paa Taarnets heele Overflade muret en skraae Plan, derpaa forsat de hukne Steen og undermuret samme. I Gewælfte dilmuret en Cirkelrund Aabning af 2½ Alen i Diameter, beklædt Gesimser med Birkebark, forsat en Steenramme om Windeltrappen og i Trappen indlagt nogle Steentriin, derfor i Muur og Haandlanger Arbeidsløn. 270 rd.

Af Materialer er dertil leveret og forbrugt, foruden de gamle paa Stædet opbrudte Muursteen. 17000 Muursteen a 9 rbd. 153 rbd

Række og Sættepenge i Nyhavn og ved Taarnet a 4 mk pr. Tusinde= 11 rbd 2 mk

18 Læs præpareret og slaaet Skjoldkalk med stødt Ziegelmeel iblandt a 10 rbd = 180 rbd

Transport og Vognleje for Kalk og Steen til Taarnet 23 rbd 2 mk

Tillavet Farve til Gesimset for 4 rbd

Birkebark til dito 8 rbd

For at transportere Muur Materialer og de hugne Steen til den øverste Platform samt nogle Sålbenk, med tillæg af Spjeld, Blokke, Touge og det fornødne Tømmer til Kranen paa Taarnet 100 rbd.

For at udluude Aske og Støde Kridt til den yderste Cirkel af Steen, at de kunde forbindes med Gesimset, saa og til at understøppe den skraae Kobberdækning paa Gesimset dermed, derfor i Arbejds løn og Transport. 20 rbd

Dertil forbrugt

5 Tønder 2 Skpr. Fiin Sand fra Porcelains Fabriken a 15 mk 13 rbd 12 sk.

3½ Tønde rensed Bøge Aske a 6 rbd 4 mk 23 rbd 2 mk.

2 Tønder Tjære a 9 rbd 18 rbd

2 Dito Sand a 20 sk. 2 mk 8 sk

For at nedbære 8 Læs Gruus fra Taarnets øverste Platform og kjøre det til Lossepladsen 15 rbd

Følgende forfærdiget i Observateurens Værelser:

I det midterste Værelse udbrudt 5 Vindueskarme af forskellige Breder, muuret til Pillerne at de kunde erholde eens Brede forsaft Soelbænkene, indmuuret 5 nye Karme med Buer over og tilmuuret resten af Hullerne.

I 2. Kabinetter udbrudt 6 Vindueskarme igjen indmuuret 3. dito, hvoraf 2 ere smallere forsaft Solbænkene og for Resten tilmuret hullerne.

Udvendig udhugget alle forvittrede Muursteen og indmuret nye i Stædet, udhugget alle gamle Fuger, overalt nyt afpudset og afskuret med Muursteen samt over Døren indmuuret en huggen Steen.

Indvendig i det midterste Værelse afhugget den gamle løse Puds af Væggene igjen udspækket og glat afpudset Loft og Vægge, udbrudt 3 gamle Dørkarme, brudt Hullerne større og indmuuret nye Karme.

Nedbrudt det gamle Skorsteens Rør og i det Sted opmuuret et nyt, beklædt det indre i Værelset med graat Papiir og udvendig saavel som indvendig afpudset det.

I 2. Kabinetter nyt røret og, pudset Lofterne samt glat afpudset Væggene.

Udaf det midterste Værelse ladet nedbære alt det gamle Gruus og i det stæd muuret 53 Piller som Underlagene hviler paa.

For foranførte Arbeide i Muur og Haandlanger Arbejdsløøn 200 rbd

Dertil er leveret og forbrugt 6 Læs præpareret og slaæet Muurkalk a 10 rbd 60 rbd

31 do Pudsekalk a 9 rbd 31 rbd 3 mk

6 Spande hvidtekalk a 2 mk 8 sk. 2 rbd 3 mk

1700 røde Kieler Muursteen a 35 rbd pr. Tusind=59 rbd 3 mk

1000 doppelte Flensborger Muursteen 15 rbd

Række og Sættepenge i Nyehavn og ved Taarnet 3 rbd

5 pund Messingtraad a 10 mk =8 rbd 2 mk.

8 Pakker Rørsøm a 2 mk 8 sk =3 rbd 2 mk

1½ Trave Gibsrød a 1 rbd = 1 rbd 1 rbd 3 mk

1 Lispund Gibs 1 rbd 2 mk

2 Bøger graat Papir 1 mk

Transport og Vognleie for Kalk og Steen til Taarnet 11 rbd

For at transportere det og paa Taarnet 20 rbd

For at nedbære 10 Læs Gruus fra Observatoriet og bortkjøre det til Lodsepladsen 18 rbd 4 mk 8 sk

For brug af Kalke Redskab og Stillads med Tillæg af Søm og Transport 10 rbd

Summa Rbd 1495 2 mk 12 sk.

Kiøbenhavn den 5 November 1822

J H Lýtthans

For uden de forhen modtagne 1400 Rbd af Hr Doctor Ursin er mig under Dags Dato Betalt paa Universitetets Comtoir 95 Rbd 44 Sk.

Herved Qviterer Lytthans

Refereres Indberetning af. 24. Sept. 1824

Malling

95 – 2 – 12

Not. H. Baagøe

No 310 23/24

No. 1

For forfærdiget Muur Arbejde ved det Runde Astronomiske taarn efter Professor Mallings Ordre.

1822 fra Septr. 16 til Decbr. 31

Et Stykke ovenfor den forhenværende Portners Boelig opbrudt Gulvet, fra Gevælfet opført en Grundmuur af $1\frac{1}{2}$ Steens Tykkelse og indmuuret en Blokkarm derfor i Muur og Haandlanger Arbejdsløn 8 rbd

Dertil er leveret og forbrugt 2300 Muursteen a 8 rbd 2 mk 0/00 19 rbd 1 mk

Række og Sættepenge i Nyhavn og ligeledes ved Taarnet a 4 mk for 0/00 1 rbd 3 mk 3 sk

$2\frac{1}{2}$ Læs Muurkalk a 8 rbd 20 rbd

Transport for Kalk og Steen til Taarnet 4 rbd

For at Transportere det op paa Taarnet 3 rbd 2 mk i alt 56 rbd 3 sk.

Opmuuret Brystning i 2de Blændinger a 48 sk 1 rbd

Nedbrudt 2de Bindingsværks Skillerruum og igjen nyt opmuret 2 som nu afdeeler Værelset fra Trappen, derfor i Muur Arbejde 3 rbd

Paa Reposen ved Opgangen til Observatoriet, borthugget af en Bue, røret og pudset Buen og et Stykke af Gevælfet som er forskallet, derfor i Muur Arbejdsløn 2 rbd 3 mk.

I alt 6 rbd 3 mk.

I Mester Sallaire $\frac{1}{5}$ Deel 1 rbd 1 mk 13 sk

Derved

1 Arbejdsmand $4\frac{1}{2}$ Dag a 3 mk 2 rbd 1 mk 8 sk

Fra fornævnte Muur til den nye anlagte Trappe, forfærdiget Stillads, afhugget den gamle tilrøgede Puds af Gevælfet, Sidemuren og Cylinderen, samt udhugget Fugerne.

Fra benævnte Trappe paa begge Sider af Opgangen Gevæltet over den øverste Trappe og Repose, ved Gevæltet i et Værelse og paa Vindeltrappen forfærdiget Stillads og afhugget den tilrøged Puds

Derved arbejdet i September 3de svende tilsammen 35 Dage a 1 rbd 4 sk 35 rbd 44 sk

I Mester Sallaire $\frac{1}{4}$ Deel 9 rbd 11 sk

I Oktober 3 Svende $17\frac{1}{2}$ Dag a 70 sk.=12 rbd 73 sk

I mester Sallair $\frac{1}{5}$ Deel 2 rbd 53 sk.=60 rbd 5 mk 5 sk

1 Lærling $6\frac{3}{4}$ Dag a 3 mk=3 rbd 2 mk 4 sk

2. Arbejdsmænd tilsammen 35 Dage=17 rbd 3 mk

I alt 81 rbd 4 mk

I Gevæltet forkiilet alle Revner med Kampesteens Scharlinger, glat afpudset Gevæltet med dito behørige Grader saavel som Cylinderen, Vindues Blændinger den ydre Muur og Pillerne lodret:

Den nye Muur paa den indvendige side:

Lang $6\frac{7}{12}$ Alen

Høj $4\frac{1}{2}$ alen = 29 $\frac{15}{24}$ kvadratalen

Fragaar for en Dør $9\frac{12}{24}$ kvadratalen = 20 $\frac{1}{8}$ kvadratalen

Saavidt det lavester Gevæltet strækker sig, er den ydre Muur $60\frac{5}{6}$ alen, Cylinderen rund $20\frac{1}{12}$ alen og fra Nederkanten af den ydre Muur, rund under Gevæltet til Gulvet ved Cylinderen $15\frac{5}{24}$ alen udgjør $625\frac{1}{2}$ kvadratalen

Sidemuuren og Buen i 7 Blændinger, hver rund $9\frac{1}{4}$ alen bred $1\frac{1}{2}$ alen udgjør $97\frac{1}{8}$ kvadratalen, fragaar for 4 Vinduer hver høj 3 Alen bred $2\frac{5}{12}$ udgjør 29 alen = $68\frac{1}{8}$

Ovenfor hvor Gevæltet er højere end det fornævnte Muuren hvor Skiven er anbragt lang $6\frac{1}{2}$ alen høj $4\frac{1}{4}$ alen = $27\frac{5}{8}$ kvadratalen fragaaer for Skiven $7\frac{9}{16}$ kvadratalen = $20\frac{1}{16}$

Derved fra Underkanten af den ydre Muur, rund under Gevæltet, med ad Cylinderen til Gulvet $23\frac{5}{12}$ kvadratalen

I den øverste Ende ved Trappen, som forhen maalt udgjør $18\frac{5}{6}$ alen, sammenlagt $42\frac{1}{4}$ alen

Middeltallet udgjør $21\frac{1}{8}$ alen

Den ydre Muur rund $30\frac{1}{4}$ alen

Og Cylinderen rund 10 alen er $425 \frac{9}{64}$ kvadratalen

Sidemuren og Buen i 3. Blændinger hver $13 \frac{7}{8}$ alen er $41 \frac{5}{8}$ kvadratalen

Fragaaer for 3 vinduer $21 \frac{3}{4}$ kvadratalen = $19 \frac{7}{8}$ kvadratalen

Paa Reosen røret Stolperne og glat afpudset Skillerummet

Lang 4 alen høj $3 \frac{1}{4}$ alen = 13 kvadratalen

Fragaaer for 1 Dør $4 \frac{1}{2}$ kvadratalen = $8 \frac{1}{2}$ kvadratalen

I det første Værelse fra Reosen røret Stolperne og pudset Væggene, lang 10 alen høj $4 \frac{1}{4}$ = $42 \frac{1}{2}$ kvadratalen, fragaaer for 1 Dør $4 \frac{1}{2}$ kvadratalen = 38 kvadratalen

Dernæst i et større Værelse røret og pudset et Skillerum og Løbet under Trappen, samt et stykke af Gevælfet som udgjør 30 kvadratalen

Gevælfet over den øvertse Trappe, lang 7 Alen, bred $5 \frac{1}{2}$ alen = $38 \frac{1}{2}$ kvadratalen

Væggene over Trappen lang $2 \frac{1}{2}$ alen høj $5 \frac{5}{8}$ alen = $14 \frac{1}{16}$ kvadratalen

Et stykke over Døren lang $3 \frac{5}{8}$ alen høj $1 \frac{1}{8}$ alen = $4 \frac{5}{64}$ kvadratalen

En Væg lag 7 Alen høj $3 \frac{1}{2}$ alen = $24 \frac{1}{2}$ kvadratalen

Et Stykke over Døren til Windeltrappen lang 4 alen høj 2 alen = 8 kvadratalen

Ved Siden af samme Dør = 3 kvadratalen

Windeltrappen rund $13 \frac{1}{2}$ alen høj $6 \frac{1}{6}$ alen = $83 \frac{1}{4}$ kvadratalen

Fra den øverste gamle Repose ind til det første Værelse, røret og glat afpudset et Bræde Skillerum, lang 8 alen høj $4 \frac{1}{2}$ alen er 36 kvadratalen fragaaer for en Dør 5 kvadratalen = 31 kvadratalen

Dernæst i et Værelse glat afpudset Gevælfet lang $8 \frac{1}{8}$ alen bred $7 \frac{1}{4}$ alen = $57 \frac{29}{32}$ kvadratalen

Ved Væggene røret Stolperne og glat afpudset rund $13 \frac{1}{2}$ alen høj $4 \frac{1}{2}$ alen er $60 \frac{3}{4}$ kvadratalen fragaaer for 3 Døre 15 kvadratalen = $45 \frac{3}{4}$ kvadratalen

I Cylinderen hvor den nye Trappe er anlagt, glat afpudset Muuren rund $5 \frac{1}{2}$ alen høj 4 Alen = 22 kvadratalen

Tilsammen er $1609 \frac{3}{8}$ kvadratalen

Betalt til Svendene pr. kvadratalen $6 \frac{1}{2}$ sk. = 108 rbd 5 mk 13 sk

I mester Sallaire 1/5 Deel = 21 rbd 4 mk 12 sk

Derved haver arbejdet 2 Arbejds mænd tilsammen 44 Dage a 3 mk. = 22 rbd

I Alt 152 rbd 4 mk 9 sk.

I det første Værelse opsadt en Kakkelovn samt indmuret et langt Rør til en Dito, derfor i Muur Arbejds løn 4 mk

I det 2. dito nedbrudt en Kakkelovn opsadt en 3 Etage Dito med Muret fod og udlagt Gulvet under Kakkelovnen med Muursteen derfor 1 rbd 2 mk.

Foran Vinduet opmuret Brystning og afpudset samme, udspækket forneden om Fod Paneelet, derfor 4 mk.

Udbrudt et gammelt Storsteen Hull som var opfyldt med Gruus og indmuret 1 Dørkarm 1 rbd

Repareret Steengulvet foran og under den nye Trappe, udspækket adskilligt om Dørene som er anbragt i Blændingerne. For oven ved Indgangen til Steen Trappen indmuret en Dørkarm. Ved Vindeltrappen opbrudt det gamle forslidte Steengulv, i Muuren indmuret en Steen Rænde til Vand Afløb og igjen udlagt Gulvet med hugne Fliser, derfor i Muur Arbejds løn 6 rbd

Mester Sallair 1 rbd 5 mk 10 sk

Derved arbejdet Arbejds mænd 5 Dage 2 rbd 3 mk

Til fornævnte Arbejde leveret og forbrugt 18 Læs slaet og præpareret Pudsekalk med Skjoldsand a 9 rbd 3 mk = 171 rbd

12 Pakker Rørsand a 2 mk 8 sk= 5 rbd

1½ Ring Staaltrød a 2 rbd 3 mk= 3 rbd 4 mk 8 sk

1½ Trave Gibsrør a 1 rbd= 1 rbd 3 mk

Ildfast Steen til Kakkelovnene for 2 mk

Transport og Vagnlaje for Kalk til Taarnet 12 rbd

For at transportere det op paa Taarnet 12 rbd

For at transportere 7 Læs Gruus ned af Taarnet, læsset paa Vognene og bortkjørt til Lossepladsen 10 rbd 3 mk

Summa 530 rbd 4 mk 12 sk

Løbenhavn den 23 Januar 1823

Lytthans

Ref.. til indbetaling af 24 Sept 1823

Malling

No 2

Regning

Over det Muur Arbejde som er forfærdiget ved det runde Astronomiske Taarn efter Hr. Doctor Ursins Ordre nemlig:

1822

Nedbrudt den gamle Portner Boelig samt Skillerummet og Skortstenen, defra til den nye opførte Muur, af hugget den gamle Sod og Puds, udhugget Fugerne og afhugget den yderste Skal af Stenene, saavel af Skillerumene som Gevælfet. Derved haver arbejdet

3 Svende tilsamme 36 Dage a 70 sk. = 26 rbd 1 mk 8 sk

Mester Sallair 5 rbd 1 mk 8 sk

3 Arbejds mænd tilsammen 33 Dage a 44 sk. 15 rbd 12 sk

I alt 46 rbd 3 mk 12 sk

I Gevælfet forkielet alle Revner med Kampesteens Scharlinger glat afpudset Gevælfet med dets behørige Grader saavelsom Cylinderen, Vinduernes Blændinger og den ydre Muur.

Den underste side, Døren fraregnet udhjør $20 \frac{1}{8}$ kvadratalen

Den ydre Muur rund $60 \frac{5}{6}$ alen Cylinderen rund $20 \frac{1}{12}$ alen og fra Underkanten af den ydre Muur rund under Gevælfet til Gulvet ved Cyliinderen $15 \frac{5}{12}$ alen udgjør $615 \frac{1}{2}$ kvadratalen

Sidemuren og Buen i 7 Blændinger, hver rund $9 \frac{1}{4}$ alen bred $1 \frac{1}{2}$ alen udgjør $97 \frac{1}{8}$ kvadratalen

Fragaaer for 4 vinduer hver høj 3 Alen bred $2 \frac{5}{12}$ alen udgjør 29 kvadratalen. Tilbage $68 \frac{1}{8}$ kvadratalen. Tilsammen $703 \frac{3}{4}$ kvadratalen

Derfor betalt Svendene $5\frac{1}{2}$ sk pr kvadratalen udgjør 40 rbd 1 mk 14 sk.

Mester Sallair 8 rbd 6 sk

Derved arbejdet Arbejds mænd 31 Dage 14 rbd 1 mk 4 sk. I alt 62 rbd 3 mk 8 sk

I den ydre Muur tilmuret en Blænding som haver været indretted til Fyrsted, i 2. Blændinger opmuret Brystninger, tilmuret et lidet Vindue og i 3 Blændinger udlagt gulvet med Mursteen paa Højkant. Ligeledes, hvor den gamle Portner Boelig haver staaet, opbrudt det gamle Gulv og igjen nyt udlagt med Muursteen paa højkant for at forenes med det ældre.

Dette Arbejde accorderet med Svendene for 6 rbd

Mester Sallair 1 rbd 1 mk 3 sk.

2. Arbejds mænd tilsammen 4 Dage 1 rbd 5 mk. I alt 9 rbd

Ved Døren til Indgangen indmuret et Steentrin og repareret Gulvet paa begge Sider, transporteret de overblevne hugne Steen til Side. Derved arbejdet 2 Svende tilsammen $2\frac{1}{2}$ Dag 1 rbd 4 mk 15 sk.

Mester Sallair 2 mk 3 sk

1 Arbejdsmand $1\frac{1}{2}$ Dag 4 mk 2 sk. I alt 2 rbd 5 mk. 4 sk.

Af Materialer leveret og forbrugt

4 Læs Pudsekalk a 9 rbd 72 rbd

2de Muurkalk a 8 rbd = 16 rbd

Fejekoste 3 mk

Transport og Vognleje til Taarnet 6 rbd 4 mk

For at transportere det og paa Taarnet 6 rbd 4 mk

For at nedbære 14 Læs Gruus læsse det paa Vogne og kjørt til Lossepladsen 21 rbd

For brug af Kalke Redska med Tillæg af Søm til Stillads og Transport til og fra 5 rbd

I alt 127 rbd 5 mk

Summa 248 rbd 5 mk 11 sk.

Kjøbenhavn 22 January 1823

Lytthans

No.3

Regning

Over det Muur Arbejde som er forfærdiget ved det Runde Astronomiske Taarn efter Hr. Doctor Ursins Ordre nemlig:

1823

I 2de Værelser hvortil Indgangen fra den nye Trappe Repose, afvadsket den gamle Limfarve af Gevælfed og Væggene, udspækket overalt det fornødne saa og røret og pudset et Stykke ved det nye anbragte Skab. Paa Gangen i Blændingerne brudt Huller i Murene til Instrumenter, udmuret og afpudset samme.

Fra May 23 til Juni 21

2. Svende tilsammen 6 Dage a 6 mk 4 sk = 6 rbd 1 mk 8 sk

I Mester Sallair 1/5 Deel= 1 rbd 1 mk 8 sk

1 Dreng 2 Dage a 3 mk 8 sk.= 1 rbd 1 mk

1 Arbejdsmand 5 Dage a 3 mk 8 sk= 2 rbd 5 mk 8 sk.

Dertil Leveret og forbrugt

2 Pakker Rørsøm a 2 mk 8 sk = 5 mk

¼ Ring Staaltraad 3 mk 12 sk

2 Bundter Rør a 1 mk 2 mk

12 truge Pudsekalk a 1 mk 8 sk= 3 rbd

Betalt for at bære Gruus ned af Taarnet 3 mk

Transport for 1 Læs Grus til Lodsepladsen 4 mk

Summa 17 rbd 3 mk 4 sk.

Kiøbenhavn 5 July 1823

Lytthans

No 4

Regning

Over det Muur Arbejde som er forfærdiget ved det Runde Astronomiske Taarn efter Hr. Doctor Ursins Ordre nemlig:

1823

Opgangen af det øverste Deel af Taarnet ovenfor den nye Dør overalt udspækket det Beskadigede og anstrøget Gevælt og Side Murene med Kalkfarve efter indgivne Overslag af 18. Marts 1823 som udmaaler i alt 1353 46/64 kvadratalen.

Derfor i Muur, Haandlanger Arbejdsløøn med Tillæg af Spække Kalk, Hvidtekalk og Farve for kvadratalen 3 sk = 42 rbd 1 mk 11 sk.

Summa 42 rbd 1 mk 11 sk.

Kiøbenhavn d. 5. July 1823

Lytthans

Denne Regning No 1 til beløb Navne Værdie 530 rbd 4 mk 12 sk

Hoslagte do No 2 248 rbd 5 mk 11 sk

Do No. 3 17 rbd 3 mk 4 sk.

Do No 4 42 rbd 1 mk 11 sk

I alt 839 rbd 3 mk 6 sk

Bemeldte Summa 839 rbd 3 mk 6 sk. Er mig udbetalt af Universitetets Comptoiret, for hvilket Otte Hundred, 9 og tredje Rigsbankdaler 54 sk. Herved qvitteres

Rigtigt Betalt

Kiøbenhavn d. 8. Martii 1824

Lytthans